Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a noua)

16 iulie 2020*

„Neîndeplinirea obligațiilor de către un stat membru – Piețe interne a energiei electrice și a gazelor naturale – Rețele de transport al energiei electrice și al gazelor naturale – Condiții de acces – Regulamentul (CE) nr. 714/2009 – Articolul 14 alineatul (1) – Regulamentul (CE) nr. 715/2009 – Articolul 13 alineatul (1) – Costuri – Stabilire a tarifelor de acces la rețele – Directiva 2009/72/CE – Articolul 37 alineatul (17) – Directiva 2009/73/CE – Articolul 41 alineatul (17) – Căi de atac interne – Principiul protecției jurisdicționale efective”

În cauza C-771/18,

având ca obiect o acțiune în constatarea neîndeplinirii obligațiilor formulată în temeiul articolului 258 TFUE, introdusă la 7 decembrie 2018,

Comisia Europeană, reprezentată de O. Beynet și K. Talabér-Ritz, în calitate de agenți,

reclamantă,

împotriva

Ungariei, reprezentată inițial de M. Z. Fehér și Z. Wagner, ulterior de M. Z. Fehér, în calitate de agenți,

pârâtă,

CURTEA (Camera a noua),

compusă din domnul S. Rodin, președinte de cameră, și domnii D. Šváby și N. Piçarra (raportor), judecători,

avocat general: domnul E. Tanchev,

grefier: domnul A. Calot Escobar,

având în vedere procedura scrisă,

având în vedere decizia de judecare a cauzei fără concluzii, luată după ascultarea avocatului general,

pronunță prezenta

* Limba de procedură: maghiara.

Hotărâre

1 Prin cererea introductivă, Comisia Europeană solicită Curții să constate că:

– prin neluarea în considerare, la stabilirea tarifelor de acces la rețele, a costurilor suportate efectiv de operatorii de rețea, Ungaria nu și-a îndeplinit obligațiile care îi revin în temeiul articolului 14 alineatul (1) din Regulamentul (CE) nr. 714/2009 al Parlamentului European și al Consiliului din 13 iulie 2009 privind condițiile de acces la rețea pentru schimburile transfrontaliere de energie electrică și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1228/2003 (JO 2009, L 211, p. 15), astfel cum a fost modificat prin Regulamentul (UE) nr. 347/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 17 aprilie 2013 (JO 2013, L 115, p. 39) (denumit în continuare „Regulamentul nr. 714/2009”), precum și al articolului 13 alineatul (1) din Regulamentul (CE) nr. 715/2009 al Parlamentului European și al Consiliului din 13 iulie 2009 privind condițiile de acces la rețelele pentru transportul gazelor naturale și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1775/2005 (JO 2009, L 211, p. 36), astfel cum a fost modificat prin Regulamentul nr. 347/2013 (denumit în continuare „Regulamentul nr. 715/2009”), și că,

– prin nestabilirea unui mecanism adecvat pentru asigurarea dreptului la o cale de atac împotriva deciziilor autorității naționale de reglementare, în sensul articolului 37 alineatul (17) din Directiva 2009/72/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 iulie 2009 privind normele comune pentru piața internă a energiei electrice și de abrogare a Directivei 2003/54/CE (JO 2009, L 211, p. 55), precum și în sensul articolului 41 alineatul (17) din Directiva 2009/73/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 iulie 2009 privind normele comune pentru piața internă în sectorul gazelor naturale și de abrogare a Directivei 2003/55/CE (JO 2009, L 211, p. 94), Ungaria nu și-a îndeplinit obligațiile care îi revin în temeiul Directivelor 2009/72 și 2009/73.

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii

Regulamentul nr. 714/2009

2 În temeiul considerentelor (3), (14) și (16) ale Regulamentului nr. 714/2009:

„(3) […] [î]n prezent, există obstacole în calea vânzării de energie electrică în condiții de egalitate, fără discriminare sau vreun dezavantaj în cadrul Comunității. În special, nu există încă în fiecare stat membru un acces nediscriminatoriu la rețea și nici niveluri de supraveghere exercitată de autoritățile de reglementare, similare din punctul de vedere al eficacității, iar piețele izolate există în continuare.

[…]

(14) Ar fi necesar un sistem corespunzător de semnale de localizare pe termen lung, care să aibă la bază principiul în conformitate cu care nivelul taxelor pentru accesul la rețea trebuie să reflecte balanța dintre producere și consum din regiunea implicată, pe baza diferențierii taxelor de acces la rețea suportate de producători și/sau consumatori.

[…]

(16) Condiția preliminară pentru asigurarea unei concurențe reale pe piața internă a energiei electrice este perceperea unor tarife nediscriminatorii și transparente pentru utilizarea rețelei, inclusiv a liniilor de interconexiune din sistemul de transport. Capacitatea disponibilă a acestor linii ar trebui să fie stabilită la nivelurile maxime, cu respectarea normelor de siguranță privind exploatarea sigură a rețelelor.”

3 Articolul 11 din acest regulament prevede:

„Costurile legate de activitățile [rețelei europene a operatorilor de transport și de sistem de energie electrică (ENTSO)] de energie electrică menționate la articolele 4-12 din prezentul regulament și la articolul 11 din Regulamentul (UE) nr. 347/2013 sunt suportate de operatorii de transport și de sistem și se iau în considerare la calcularea tarifelor. Autoritățile de reglementare aprobă costurile respective numai dacă acestea sunt rezonabile și adecvate.”

4 Articolul 14 din regulamentul menționat prevede:

„(1) Tarifele aplicate de operatorii de rețea pentru accesul la rețele trebuie să fie transparente, să ia în considerare necesitatea de a garanta siguranța rețelei și să reflecte costurile reale suportate, în măsura în care acestea corespund costurilor unui operator de rețea eficient și comparabil din punct de vedere structural și se aplică în mod nediscriminatoriu. Tarifele nu se calculează în funcție de distanță.

(2) După caz, nivelul tarifelor aplicate producătorilor și/sau consumatorilor trebuie să ofere semnale de localizare la nivel comunitar și să ia în considerare pierderile din rețea și congestiile provocate, precum și costurile investițiilor în infrastructură.

(3) La stabilirea tarifelor de acces la rețea se iau în considerare următoarele elemente:

(a) plăți și încasări care rezultă din mecanismul de compensare între operatorii rețelelor;

(b) plăți efectiv realizate și primite, precum și plăți scontate pentru perioadele viitoare, estimate pe baza perioadelor anterioare.

[…]”

Regulamentul nr. 715/2009

5 Considerentele (7) și (8) ale Regulamentului nr. 715/2009 au următorul cuprins:

„(7) Este necesar să se specifice criteriile conform cărora se stabilesc tarifele de acces la rețea, pentru a garanta respectarea deplină a principiului nediscriminării și a cerințelor unei bune funcționări a pieței interne, precum și pentru a lua în considerare în totalitate necesitatea integrității sistemului și a reflecta costurile reale suportate, în măsura în care acestea sunt transparente și corespund costurilor unui operator de rețea eficient și comparabil din punct de vedere structural, incluzând și un randament corespunzător al investiției și, după caz, luând în considerare analizele comparative ale tarifelor realizate de autoritățile de reglementare.

(8) La calcularea tarifelor pentru accesul la rețele, este necesar să fie luate în considerare costurile reale suportate, în măsura în care acestea sunt transparente și corespund costurilor unui operator de rețea eficient și comparabil din punct de vedere structural, precum și nevoia de a oferi un randament corespunzător al investiției și stimulente pentru construirea unei noi infrastructuri, inclusiv măsuri speciale de reglementare pentru investiții noi, astfel cum se prevede în Directiva

2009/73/CE. În această privință, în special în cazul în care există concurență reală între gazoducte, analiza comparativă a tarifelor realizată de autoritățile de reglementare reprezintă un element important de luat în considerare.”

6 Articolul 11 din acest regulament prevede:

„Costurile legate de activitățile ENTSO de gaze menționate la articolele 4-12 din prezentul regulament, precum și la articolul 11 din Regulamentul (UE) nr. 347/2013 sunt suportate de operatorii de transport și de sistem și se iau în considerare la calcularea tarifelor. Autoritățile de reglementare aprobă costurile respective numai dacă acestea sunt rezonabile și adecvate.”

7 Articolul 13 alineatul (1) din regulamentul menționat prevede:

„Tarifele sau metodologiile folosite la calcularea lor, aplicate de operatorii de transport și de sistem și aprobate de autoritățile de reglementare în conformitate cu articolul 41 alineatul (6) din Directiva 2009/73/CE, precum și tarifele publicate în conformitate cu articolul 32 alineatul (1) din directiva respectivă trebuie să fie transparente, să ia în considerare nevoia de integritate a sistemului și de îmbunătățire a acesteia și să reflecte costurile reale suportate, în măsura în care acestea corespund costurilor unui operator de rețea eficient și comparabil din punct de vedere structural și care sunt transparente, incluzând și o rentabilitate corespunzătoare a investiției și, după caz, luând în considerare analizele comparative ale tarifelor realizate de autoritățile de reglementare. Tarifele sau metodologiile folosite la calcularea lor se aplică în mod nediscriminatoriu.

[…]”

Directiva 2009/72

8 În temeiul articolului 1 din Directiva 2009/72:

„Prezenta directivă stabilește norme comune pentru producerea, transportul, distribuția și furnizarea energiei electrice, precum și dispoziții privind protecția consumatorilor, în vederea îmbunătățirii și integrării piețelor de energie competitive, conectate printr-o rețea comună, în Comunitate. Prezenta directivă stabilește normele referitoare la organizarea și funcționarea sectorului energiei electrice, accesul deschis la piață, criteriile și procedurile aplicabile cererilor de ofertă și acordării de autorizații și exploatarea sistemelor. Directiva stabilește, în același timp, obligațiile de serviciu universal și drepturile consumatorilor de energie electrică și clarifică obligațiile privind concurența.”

9 Articolul 37 din această directivă prevede:

„(1) Autoritățile de reglementare au următoarele atribuții:

(a) să stabilească sau să aprobe, conform unor criterii transparente, tarife de transport sau de distribuție sau metodologiile pentru acestea;

[…]

(6) Autoritățile de reglementare răspund de stabilirea sau aprobarea, cu suficient timp înainte de intrarea lor în vigoare, cel puțin a metodologiilor folosite pentru calcularea sau stabilirea clauzelor și condițiilor privind:

(a) tarifele de conectare și acces la rețelele naționale, inclusiv tarifele de transport și de distribuție, sau metodologiile referitoare la acestea. Aceste tarife sau metodologii permit efectuarea investițiilor necesare în rețele într-un mod care să permită acestor investiții să asigure funcționarea continuă a rețelelor;

[…]

(8) La stabilirea sau aprobarea tarifelor sau a metodologiilor și a serviciilor de echilibrare, autoritățile de reglementare se asigură că operatorilor de transport și de sistem și de distribuție li se acordă stimulente corespunzătoare, atât pe termen scurt, cât și pe termen lung, în scopul de a spori eficiența, de a îmbunătăți integrarea pe piață și siguranța alimentării și de a sprijini activitățile de cercetare aferente.

[…]

(17) Statele membre asigură existența la nivel național a mecanismelor adecvate care să garanteze că partea afectată de o decizie a autorității de reglementare are dreptul de a introduce o cale de atac în fața unui organism independent de orice parte afectată și de orice guvern.”

Directiva 2009/73

10 Potrivit articolului 1 alineatul (1) din Directiva 2009/73:

„Prezenta directivă stabilește norme comune privind transportul, distribuția, furnizarea și înmagazinarea gazelor naturale. Aceasta definește modalitățile de organizare și funcționare a sectorului gazelor naturale, de acces pe piață, precum și criteriile și procedurile aplicabile pentru acordarea de autorizații de transport, distribuție, furnizare și înmagazinare a gazelor naturale și exploatarea sistemelor.”

11 Articolul 41 din această directivă prevede:

„(1) Autoritatea de reglementare are următoarele atribuții:

(a) să stabilească sau să aprobe, conform unor criterii transparente, tarife de transport sau de distribuție sau metodologiile pentru acestea;

[…]

(6) Autoritățile de reglementare răspund de stabilirea sau aprobarea, cu suficient timp înainte de intrarea lor în vigoare, cel puțin a metodologiilor folosite pentru calcularea sau stabilirea clauzelor și condițiilor privind:

(a) racordarea și accesul la rețelele naționale, inclusiv tarifele de transport și distribuție și clauzele, condițiile și tarifele de acces la instalațiile [de gaze naturale lichefiate (GNL)]. Aceste tarife sau metodologii permit efectuarea investițiilor necesare în rețele și în instalații GNL într-un mod care să garanteze viabilitatea acestora;

[…]

(8) La stabilirea sau aprobarea tarifelor sau a metodologiilor și a serviciilor de echilibrare, autoritățile de reglementare se asigură că operatorilor de transport și de sistem și de distribuție li se acordă stimulente corespunzătoare, atât pe termen scurt, cât și pe termen lung, în scopul de a spori eficiența, de a îmbunătăți integrarea pe piață și siguranța alimentării și de a sprijini activitățile de cercetare aferente.

[…]

(17) Statele membre asigură existența la nivel național a mecanismelor adecvate care să garanteze că partea afectată de o decizie a autorității de reglementare are dreptul de a introduce o cale de atac în fața unui organism independent de orice parte afectată și de orice guvern."

Dreptul maghiar

Legea privind energia electrică

12 Articolul 178 SZ din Legea nr. LXXXVI din 2007 privind energia electrică (denumită în continuare „Legea privind energia electrică") prevede:

„(1) În administrarea facturărilor, titularii unei autorizații în temeiul prezentei legi și titularii unei autorizații pentru o linie privată nu pot repercuta asupra clienților lor contractuali cheltuielile legate de taxa pe tranzacțiile financiare (denumite în continuare «cheltuieli de tranzacție») care le este impusă prin Legea nr. CXVI din 2012 privind taxa pe tranzacțiile financiare. În consecință, cheltuielile de tranzacție nu pot fi integrate, direct sau indirect, în prețul produsului sau al serviciului furnizat de titularii menționați mai sus și nu pot fi facturate separat, ci sunt suportate în nume propriu de respectivii titulari.

(2) Titularii unei autorizații în temeiul prezentei legi nu pot repercuta asupra clienților lor contractuali impozitul special pe venituri și taxa pe rețelele serviciilor de utilitate publică (denumite în continuare, împreună, «impozitele speciale») care le sunt impuse prin Legea nr. LXVII din 2008 privind competitivitatea încălzirii urbane și Legea nr. CLXVIII din 2012 privind taxa pe rețelele serviciilor de utilitate publică (denumite în continuare, împreună, «Legile privind impozitele speciale»). În consecință, impozitele speciale nu pot fi integrate, direct sau indirect, în prețul produsului sau al serviciului furnizat de titularii menționați mai sus și nu pot fi facturate separat. Sarcina fiscală este suportată în nume propriu de persoanele impozabile, în sensul Legilor privind impozitele speciale."

Legea privind aprovizionarea cu gaze naturale

13 Potrivit articolului 103 din Legea nr. XL din 2008 privind aprovizionarea cu gaze naturale (denumită în continuare „Legea privind aprovizionarea cu gaze naturale"):

„[…]

(4) Producătorii și titularii unei autorizații în temeiul prezentei legi nu pot repercuta asupra clienților lor contractuali impozitul special pe venit și taxa pe rețelele de servicii de utilitate publică (denumite în continuare, împreună, «impozitele speciale») care le sunt impuse prin Legea nr. LXVII din 2008 privind competitivitatea încălzirii urbane și prin Legea nr. CLXVIII din 2012 privind taxa pe rețelele de servicii de utilitate publică (denumite în continuare, împreună, «Legile privind impozitele speciale»). În consecință, impozitele speciale nu pot fi integrate, direct sau indirect, în prețul produsului sau al serviciului furnizat de producătorii și de titularii menționați mai sus și nu pot fi facturate separat. Sarcina fiscală este suportată în nume propriu de persoanele impozabile în sensul Legilor privind impozitele speciale.

(4a) În gestionarea facturărilor, producătorii și titularii unei autorizații în temeiul prezentei legi nu pot repercuta asupra clienților lor contractuali cheltuielile legate de taxa pe tranzacțiile financiare (denumite în continuare «cheltuielile de tranzacție») care le este impusă prin Legea nr. CXVI din 2012 privind o taxă pe tranzacțiile financiare. În consecință, cheltuielile de tranzacție nu pot fi integrate, direct sau indirect, în prețul produsului sau al serviciului furnizat de producătorii și de titularii menționați mai sus și nu pot fi facturate separat, ci sunt suportate în nume propriu de respectivii producători și titulari.

[…]"

Legea de modificare, în scopul armonizării, a legilor privind sectorul energetic

14 Articolul 7 din Legea nr. LIX din 2016 de modificare, în scopul armonizării, a legilor privind sectorul energetic (denumită în continuare „Legea de modificare, în scopul armonizării, a legilor privind sectorul energetic") prevede:

„În partea intitulată «Norme generale de procedură ale autorității» din Legea privind energia electrică, după articolul 168, se adaugă următorul articol 168/A.

«Articolul 168/A.

(1) În cadrul modalităților de stabilire a tarifelor de utilizare, a remunerării serviciilor efectuate de un distribuitor prin intermediul unei tarifări speciale și al unor tarife de racordare, numai titularul autorizației rețelei în cauză este considerat client.

(2) În termen de 15 zile de la notificarea unei decizii a autorității de stabilire a tarifelor de utilizare și a remunerării serviciilor efectuate de un distribuitor prin intermediul unei tarifări speciale și al unor tarife de racordare, clientul în cauză poate sesiza instanța competentă în materie administrativă cu o cerere de control jurisdicțional al deciziei menționate din perspectiva legalității sale prin introducerea unei căi de atac împotriva autorității.

(3) Cererea de control jurisdicțional al unei decizii de stabilire a tarifelor de utilizare și a remunerării serviciilor efectuate de un distribuitor prin intermediul unei tarifări speciale și al unor tarife de racordare este o cale de atac extraordinară, iar instanța sesizată se pronunță în termen de cel mult 30 de zile de la depunerea cererii menționate.

[…]"

15 Articolul 23 din Legea de modificare, în scopul armonizării, a legilor privind sectorul energetic prevede:

„În Legea privind aprovizionarea cu gaze naturale, se adaugă următorul articol 129/A, înainte de titlul «Cooperarea internațională și relațiile cu instituțiile Uniunii Europene»:

«Articolul 129/A

[…]

(4) În termen de 15 zile de la notificarea unei decizii a autorității de stabilire a tarifelor de utilizare și a remunerării serviciilor efectuate de un distribuitor prin intermediul unei tarifări speciale și al unor tarife de racordare, clientul în cauză poate sesiza instanța competentă în materie administrativă cu o cerere de control jurisdicțional al deciziei menționate din perspectiva legalității sale prin introducerea unei căi de atac împotriva autorității.

(5) Cererea de control jurisdicțional al unei decizii de stabilire a tarifelor de utilizare și a remunerării serviciilor efectuate de un operator de rețea prin intermediul unei tarifări speciale și al unor tarife de racordare este o cale de atac extraordinară, iar instanța sesizată se pronunță în termen de cel mult 30 de zile de la depunerea cererii menționate.

[…]»”

16 Articolul 29 alineatul (2) din Legea de modificare, în scopul armonizării, a legilor privind sectorul energetic prevede:

„La articolul 12 din Legea nr. XXII din 2013 privind autoritatea maghiară de reglementare a sectorului energiei și a serviciilor de utilitate publică, se adaugă următoarele litere n) și o):

«[Președintele autorității]

n) adoptă o decizie de stabilire a tarifelor de utilizare a rețelei electrice și a tarifelor de racordare la rețeaua electrică, precum și remunerarea serviciilor efectuate de un distribuitor prin intermediul unei tarifări speciale în funcție de nevoile titularului autorizației sau ale utilizatorului și remunerarea serviciilor efectuate de un distribuitor prin intermediul unei tarifări speciale, în cazul rezilierii contractului de către client;

o) adoptă o decizie de stabilire a tarifelor de utilizare a rețelei gazelor naturale și a tarifelor de racordare la rețeaua de gaze naturale, precum și remunerarea serviciilor efectuate de operatorii de rețea prin intermediul unei tarifări speciale, în funcție de nevoile titularului autorizației sau ale utilizatorului, și remunerarea serviciilor efectuate de operatorii de rețea prin intermediul unei tarifări speciale, în cazul încetării contractului de către utilizator.»”

Legea de modificare, în scopul reglementării prețurilor, a anumite legi privind sectorul energetic

17 Legea nr. CLXXXIII din 2016 de modificare, în scopul reglementării prețurilor, a anumite legi privind sectorul energetic (denumită în continuare „Legea de modificare, în scopul reglementării prețurilor, a anumite legi privind sectorul energetic) abrogă, la articolul 6 alineatul (4), articolul 168/A din Legea privind energia electrică și, la articolul 12 alineatul (3), alineatele (2)-(7) ale articolului 129/A din Legea privind aprovizionarea cu gaze naturale.

18 Articolul 4 din Legea de modificare, în scopul reglementării prețurilor, a anumite legi privind sectorul energetic prevede:

„În [Legea privind energia electrică] se adaugă articolul 178/U, înainte de titlul «Dispoziții de intrare în vigoare»:

Articolul 178/U

(1) Este necesar să se aplice pentru prima dată regulamentele prevăzute la articolul 143 alineatul (5), la articolul 146 alineatul (4) și la articolul 146/A alineatul (3) din prezenta lege, astfel cum au fost modificate prin [Legea de modificare, în scopul reglementării prețurilor, a anumite legi privind sectorul energetic], pentru stabilirea tarifelor datorate, începând de la 1 ianuarie 2017.

(2) Deciziile publicate în temeiul articolului 143 alineatul (5), al articolului 146 alineatul (4) și al articolului 146/A alineatul (3) din prezenta lege, astfel cum au fost modificate prin [Legea de modificare, în scopul armonizării, a legilor privind sectorul energetic], nu intră în vigoare.

(3) Dacă o decizie publicată în temeiul articolului 143 alineatul (5), al articolului 146 alineatul (4) și al articolului 146/A alineatul (3) din prezenta lege, astfel cum au fost modificate prin [Legea de modificare, în scopul armonizării, a legilor privind sectorul energetic], face obiectul unei proceduri de control jurisdicțional la momentul intrării în vigoare a [Legii de modificare, în scopul reglementării prețurilor, a anumite legi privind sectorul energetic], instanța sesizată stinge această acțiune.

(4) Dispozițiile prezentei legi, astfel cum au fost modificate prin [Legea de modificare, în scopul reglementării prețurilor, a anumite legi privind sectorul energetic], ar trebui să se aplice de asemenea procedurilor administrative și judiciare în curs.»”

19 Articolul 10 din Legea de modificare, în scopul reglementării prețurilor, a anumite legi privind sectorul energetic prevede:

„În capitolul XVIII din Legea privind aprovizionarea cu gaze naturale se adaugă următorul articol 146/M:

«Articolul 146/M

(1) Trebuie aplicate pentru prima dată regulamentele prevăzute la articolul 104/B alineatul (4), la articolul 106 alineatul (3) și la articolul 108 alineatul (2) din prezenta lege, astfel cum au fost modificate prin [Legea de modificare, în scopul reglementării prețurilor, a anumite legi privind sectorul energetic], pentru stabilirea tarifelor datorate, începând de la 1 ianuarie 2017.

(2) Deciziile publicate în temeiul articolului 104/B alineatul (4), al articolului 106 alineatul (3) și al articolului 108 alineatul (2) din prezenta lege, astfel cum au fost modificate prin [Legea de modificare, în scopul armonizării, a legilor privind sectorul energetic], nu intră în vigoare.

(3) Dacă o decizie publicată în temeiul articolului 104/B alineatul (4), al articolului 106 alineatul (3) și al articolului 108 alineatul (2) din prezenta lege, astfel cum au fost modificate prin [Legea de modificare, în scopul armonizării, a legilor privind sectorul energetic], face obiectul unei proceduri de control jurisdicțional la momentul intrării în vigoare a [Legii de modificare, în scopul reglementării prețurilor, a anumite legi privind sectorul energetic], instanța sesizată stinge această acțiune.

(4) Dispozițiile prezentei legi, astfel cum au fost modificate prin [Legea de modificare, în scopul reglementării prețurilor, a anumite legi privind sectorul energetic] ar trebui de asemenea să se aplice procedurilor administrative și judiciare în curs.»”

20 Articolul 13 din Legea de modificare, în scopul reglementării prețurilor, a anumite legi privind sectorul energetic prevede:

„La articolul 12 literele n) și o) din Legea nr. XXII din 2013 privind instituirea autorității maghiare de reglementare a sectorului energiei și a serviciilor de utilitate publică, termenii «adoptă o decizie» se înlocuiesc cu termenii «adoptă un regulament».”

Procedura precontencioasă

21 La 15 iulie 2013, în cadrul dosarului „EU Pilot” nr. 5366/13/ENER, Comisia a adresat Ungariei mai multe întrebări referitoare la transpunerea Directivelor 2009/72 și 2009/73 și la aplicarea Regulamentelor nr. 714/2009 și nr. 715/2009, în ceea ce privește în special caracterul nediscriminatoriu al accesului la rețea pentru terți, independența, competențele și funcționarea autorităților naționale de reglementare, normele referitoare la tarifele de acces la rețele și accesul transfrontalier la infrastructurile rețelelor.

22 Autoritățile naționale au răspuns la aceste întrebări prin scrisorile din 23 octombrie și 11 decembrie 2013.

23 La 27 februarie 2015, Comisia, apreciind că răspunsul dat de Ungaria nu înlătura îndoielile sale cu privire la conformitatea legislației maghiare cu dreptul Uniunii și că, în numeroase privințe, această legislație nu era conformă cu directivele și cu regulamentele menționate mai sus, a adresat acestui stat membru o scrisoare de punere în întârziere.

24 Ungaria a răspuns la respectiva scrisoare de punere în întârziere prin scrisorile din 8 mai și 7 iulie 2015 și a completat informațiile comunicate prin scrisorile din 23 noiembrie și 17 decembrie 2015, precum și din 13 și 20 mai 2016. La răspunsul său suplimentar din 19 iulie 2016, statul membru menționat a anexat textul Legii de modificare, în scopul armonizării, a legilor privind sectorul energetic.

25 Considerând că măsurile notificate de autoritățile maghiare ca răspuns la respectiva scrisoare de punere în întârziere nu rezolvaseră toate problemele identificate în aceasta din urmă, Comisia a trimis Ungariei, la 9 decembrie 2016, un aviz motivat în care se menționa neîndeplinirea de către acest stat membru a obligațiilor care îi revin în temeiul articolului 41 alineatul (6) din Directiva 2009/73, al articolului 14 alineatul (1) din Regulamentul nr. 714/2009 și al articolului 13 alineatul (1) din Regulamentul nr. 715/2009.

26 Ungaria a răspuns la avizul motivat printr-o scrisoare din 8 februarie 2017.

27 După ce a examinat acest răspuns, Comisia a considerat că problemele identificate erau rezolvate. Cu toate acestea, ținând seama de modificările aduse între timp reglementării în cauză prin Legea de modificare, în vederea reglementării prețurilor, a anumite legi privind sectorul energetic, Comisia a considerat că Ungaria nu și-a îndeplinit obligațiile prin faptul că nu a stabilit un mecanism adecvat pentru a asigura un drept la o cale de atac împotriva deciziilor autorității naționale de reglementare, în sensul articolului 37 alineatul (17) din Directiva 2009/72 și al articolului 41 alineatul (17) din Directiva 2009/73. La 28 aprilie 2017, Comisia a adresat acestui stat membru un aviz motivat suplimentar.

28 Printr-o scrisoare din 28 iunie 2017, Ungaria a răspuns la acest aviz motivat suplimentar, făcând trimitere la răspunsul său la avizul motivat anterior, în care indicase că, între timp, efectuase modificări ale Legii privind aprovizionarea cu gaze naturale, ținând seama de cerințele celui de al treilea pachet „Energie”, care intraseră în vigoare la 1 octombrie și la 22 decembrie 2016, și că acordase astfel competențele autorității de reglementare naționale în conformitate cu articolul 41 alineatul (6) din Directiva 2009/73.

29 Considerând că Ungaria nu s-a conformat obligațiilor care rezultă, pe de o parte, din articolul 14 alineatul (1) din Regulamentul nr. 714/2009 și din articolul 13 alineatul (1) din Regulamentul nr. 715/2009, precum și, pe de altă parte, din articolul 37 alineatul (17) din Directiva 2009/72 și din articolul 41 alineatul (17) din Directiva 2009/73, Comisia a introdus prezenta acțiune.

Cu privire la acțiune

Cu privire la primul motiv, întemeiat pe încălcarea articolului 14 alineatul (1) din Regulamentul nr. 714/2009 și a articolului 13 alineatul (1) din Regulamentul nr. 715/2009

Argumentele părților

30 Comisia arată, în primul rând, că articolul 14 alineatul (1) din Regulamentul nr. 714/2009 și articolul 13 alineatul (1) din Regulamentul nr. 715/2009 stabilesc principiul orientării tarifelor de acces la rețele în funcție de costurile suportate de operatorii acestora și nu prevăd restricții privind costurile care trebuie luate în considerare la stabilirea tarifelor de acces la rețele. Potrivit Comisiei, aceste dispoziții impun ca respectivele tarife să reflecte toate costurile suportate de respectivii operatori, din moment ce costurile menționate sunt transparente și corespund celor ale unui operator de rețea eficient care are o structură comparabilă, în timp ce articolul 178 SZ alineatele (1) și (2) din Legea privind energia electrică și articolul 103 alineatele (4) și (4a) din Legea privind aprovizionarea cu gaze naturale, care împiedică operatorii de rețea să repercuteze asupra consumatorilor valorile impozitului special pe rețelele de transport de energie, precum și taxa pe tranzacțiile financiare, nu permit autorității naționale de reglementare, la stabilirea tarifelor de acces la rețele, să ia în considerare costurile aferente acestui impozit și acestei taxe.

31 În al doilea rând, Comisia arată că interdicția ca autoritatea națională de reglementare să ia în considerare costurile în cauză la stabilirea tarifelor de acces la rețele nu este justificată de niciun raționament obiectiv. Astfel, motivul invocat de Ungaria în răspunsul său la solicitarea de informații a Comisiei, și anume că obiectivul urmărit de dispozițiile în litigiu constă în reducerea prețurilor gazelor naturale și ale energiei electrice plătite de utilizatorul rezident final, nu ar fi pertinent.

32 În această privință, Comisia arată că, desigur, articolul 3 alineatul (8) din Directiva 2009/72 și articolul 3 alineatul (4) din Directiva 2009/73 permit statelor membre să adopte măsuri de protecție a consumatorilor, în special pentru combaterea sărăciei energetice. Totuși, acestea nu ar putea face acest lucru decât cu condiția ca astfel de măsuri să nu împiedice buna funcționare a pieței, care ar impune printre altele respectarea „principiului orientării tarifelor de acces la rețele”.

33 În al treilea rând, în ceea ce privește argumentul Ungariei potrivit căruia ar rezulta din Regulamentele nr. 714/2009 și nr. 715/2009 și din Directivele 2009/72 și 2009/73 că revine legiuitorului național, cu ocazia adoptării normelor referitoare la stabilirea tarifelor de acces la rețele, sarcina de a găsi un echilibru adecvat între interesele contradictorii ale operatorilor de rețea și ale consumatorilor, Comisia arată că „al treilea pachet energie”, adoptat la 13 iulie 2009, care cuprinde printre altele Directivele 2009/72 și 2009/73, precum și Regulamentele nr. 714/2009 și nr. 715/2009, nu lasă statelor membre o marjă de apreciere. Într-adevăr, interesele operatorilor de rețea și cele ale consumatorilor ar fi fost luate pe deplin în considerare de legiuitorul Uniunii la articolul 14 alineatul (1) din Regulamentul nr. 714/2009 și la articolul 13 alineatul (1) din Regulamentul nr. 715/2009. Astfel, dacă tarifele de acces la rețele nu ar reflecta toate costurile suportate de administratori, acestea nu ar atinge un nivel rezonabil.

34 În al patrulea rând, Comisia consideră că, independent de efectele economice ale măsurii în cauză, s-a stabilit că Ungaria nu și-a îndeplinit obligațiile care îi revin în temeiul articolului 14 alineatul (1) din Regulamentul nr. 714/2009 și al articolului 13 alineatul (1) din Regulamentul nr. 715/2009. Nu ar fi, așadar, necesar să se demonstreze de către Comisie efectul legislației contestate.

35 Ungaria arată, referindu-se la Hotărârea din 29 noiembrie 1983, Roussel Laboratoria și alții (181/82, EU:C:1983:352, punctul 25), că legislația națională în cauză a fost adoptată în cadrul autonomiei fiscale a statelor membre în materie de impozite directe și este aplicabilă tuturor operatorilor de rețea

în mod general și nediscriminatoriu, cu respectarea jurisprudenței Curții în materie de nediscriminare între contribuabili. Ungaria consideră că impozitul pe tranzacții și impozitul pe venitul furnizorilor de energie nu sunt relevante pentru stabilirea tarifelor de acces la rețele.

36 Ungaria reproșează Comisiei că ar interpreta în mod eronat articolul 14 alineatul (1) din Regulamentul nr. 714/2009 și articolul 13 alineatul (1) din Regulamentul nr. 715/2009, întrucât nu ar lua în considerare nici particularitățile pieței, nici obiectivul și domeniul de aplicare ale reglementării prețurilor.

37 În această privință, Ungaria susține, în primul rând, că gestionarea rețelelor este un domeniu special al pieței energiei, în care ar exista un monopol natural, și anume rețeaua de transport al energiei electrice și rețeaua de transport al gazelor naturale. Articolul 14 alineatul (1) din Regulamentul nr. 714/2009 și articolul 13 alineatul (1) din Regulamentul nr. 715/2009 ar avea astfel ca obiective menținerea tarifelor de acces la aceste rețele la un nivel scăzut și echitabil și reducerea riscului ca acești operatori, care dispun de un monopol, să abuzeze de poziția lor dominantă, inclusiv printr-o tarifare excesivă.

38 În al doilea rând, Ungaria arată că articolul 14 alineatul (1) din Regulamentul nr. 714/2009 și articolul 13 alineatul (1) din Regulamentul nr. 715/2009 nu conțin norme sau metodologii detaliate privind stabilirea costurilor care trebuie luate în considerare la stabilirea tarifelor. Potrivit acestui stat membru, din logica sistemului instituit prin aceste regulamente, precum și prin Directivele 2009/72 și 2009/73 rezultă că revine legiuitorului național sarcina de a aprecia, în limitele stabilite de regulamentele și de directivele menționate, interesele tuturor actorilor de pe piața energiei, inclusiv pe cele ale consumatorilor, precum și interesul public, în special siguranța aprovizionării și protecția mediului, și de a adopta, pe baza acestei aprecieri, norme naționale detaliate, conforme cu dreptul Uniunii.

39 Legislația națională în cauză ar urmări interesul public care constă în menținerea la un nivel rezonabil a prețului energiei electrice și al gazelor naturale în sarcina consumatorului final, impus prin concilierea pe care statele membre ar trebui să o facă între, pe de o parte, interesul operatorilor de rețea ca tarifele de acces la rețele să includă totalitatea costurilor și a cheltuielilor suportate și, pe de altă parte, interesele consumatorilor și ale celorlalți utilizatori ai rețelelor ca aceste tarife să rămână la un nivel echitabil.

40 În al treilea rând, Ungaria arată că tarifele de acces la rețele trebuie să reflecte în mod adecvat costurile operatorilor de rețea, conform articolului 14 alineatul (1) din Regulamentul nr. 714/2009 și articolului 13 alineatul (1) din Regulamentul nr. 715/2009. Aceasta subliniază că Comisia nu susține că, în temeiul legislației naționale în cauză, tarifele de acces la rețele sunt stabilite la un nivel care ar compromite activitatea operatorilor de rețele sau întreținerea adecvată a rețelelor.

41 În ultimul rând, Ungaria arată că, potrivit unei jurisprudențe constante a Curții, revine Comisiei sarcina de a stabili existența pretinsei neîndepliniri a obligațiilor. Comisia nu ar fi prezentat motivele pentru care profitul operatorilor de rețea, în Ungaria, nu poate fi considerat adecvat.

Aprecierea Curții

42 Pentru a stabili dacă, astfel cum susține Comisia, articolul 14 alineatul (1) din Regulamentul nr. 714/2009 și articolul 13 alineatul (1) din Regulamentul nr. 715/2009 impun ca toate costurile, în sensul acestor dispoziții, inclusiv costurile aferente impozitului special pe rețelele de transport de energie și taxei pe tranzacțiile financiare în cauză, să fie luate în considerare în mod necesar de autoritatea națională de reglementare la stabilirea tarifelor de acces la rețele, trebuie să se țină seama nu numai de modul de redactare a acestor două dispoziții, ci și de contextul lor și de obiectivele

urmărite de reglementarea din care ele fac parte [a se vedea, prin analogie, Hotărârea din 3 martie 2020, X (Mandat european de arestare - Dublă incriminare), C-717/18, EU:C:2020:142, punctul 21 și jurisprudența citată].

43 În ceea ce privește, în primul rând, modul de redactare a articolului 14 alineatul (1) din Regulamentul nr. 714/2009 și a articolului 13 alineatul (1) din Regulamentul nr. 715/2009, este necesar să se constate că acestea se limitează să enunțe generic costurile care trebuie luate în considerare la stabilirea tarifelor de acces la rețele, fără a preciza dacă „toate” aceste costuri trebuie luate în considerare de autoritatea națională de reglementare.

44 În ceea ce privește, în al doilea rând, contextul în care se înscriu articolul 14 alineatul (1) din Regulamentul nr. 714/2009 și articolul 13 alineatul (1) din Regulamentul nr. 715/2009, este necesar să se arate că aceste regulamente nu identifică decât câteva categorii de costuri care trebuie luate în considerare la calcularea tarifelor de acces la rețele. Aceasta este în special situația costurilor legate de activitățile rețelei europene a operatorilor de transport și de sistem de energie electrică, care trebuie să fie rezonabile și adecvate (articolul 11 din Regulamentul nr. 714/2009 și articolul 11 din Regulamentul nr. 715/2009) și a costurilor de investiții referitoare la infrastructuri [articolul 14 alineatul (2) din Regulamentul nr. 714/2009].

45 În ceea ce privește, în al treilea rând, obiectivele urmărite de reglementarea din care fac parte dispozițiile în cauză, reiese din articolul 1 din Regulamentul nr. 714/2009 și din articolul 1 din Regulamentul nr. 715/2009 că aceste regulamente urmăresc să stabilească norme nediscriminatorii de acces la rețelele de transport al energiei electrice și al gazelor naturale și să faciliteze apariția unor piețe angro care sunt transparente, care funcționează într-adevăr și care au un nivel ridicat de siguranță a aprovizionării.

46 Or, aceste obiective pot fi atinse în mod eficient, fără ca tarifele de acces la rețele să trebuiască să reflecte toate costurile efectiv suportate de operatorii respectivelor rețele. Aceste tarife contribuie la realizarea unor astfel de obiective în măsura în care trebuie, pe de o parte, să fie transparente și aplicate în mod nediscriminatoriu tuturor utilizatorilor [considerentul (16) și articolul 14 alineatul (1) din Regulamentul nr. 714/2009, precum și considerentul (7) și articolul 13 alineatul (1) din Regulamentul nr. 715/2009] și, pe de altă parte, să asigure un nivel de randament adecvat, permițând operatorilor să realizeze investițiile necesare viabilității rețelelor de transport al energiei electrice și al gazelor naturale [articolul 14 alineatele (1) și (2) din Regulamentul nr. 714/2009, precum și considerentul (8) și articolul 13 din Regulamentul nr. 715/2009].

47 Rezultă din ceea ce precedă că nu poate fi reținută interpretarea efectuată de Comisie, potrivit căreia articolul 14 alineatul (1) din Regulamentul nr. 714/2009 și articolul 13 alineatul (1) din Regulamentul nr. 715/2009 impun ca toate costurile, în sensul acestor dispoziții, inclusiv cele aferente impozitului special pe rețelele de transport de energie și impozitului pe tranzacțiile financiare în cauză, să fie luate în considerare în mod necesar de autoritatea națională de reglementare la stabilirea tarifelor de acces la rețele.

48 Această concluzie nu este infirmată de argumentul Comisiei potrivit căruia, dacă operatorii de rețea nu pot repercuta costurile aferente asupra impozitului special pe rețelele de transport de energie și asupra taxei pe tranzacțiile financiare, profitul acestora nu va atinge un nivel rezonabil. Într-adevăr, nivelul tarifelor de acces la rețele nu este stabilit numai pe baza costurilor suportate de operatorii de rețea.

49 Astfel, în primul rând, reiese din coroborarea articolului 14 alineatul (1) din Regulamentul nr. 714/2009 și a articolului 37 alineatul (6) litera (a) din Directiva 2009/72, pe de o parte, precum și a articolului 13 alineatul (1) din Regulamentul nr. 715/2009 și a articolului 41 alineatul (6) litera (a) din Directiva 2009/73, pe de altă parte, că nivelul acestor tarife trebuie stabilit și în funcție de investițiile necesare viabilității rețelelor de transport al energiei electrice și al gazelor naturale.

50 În al doilea rând, în temeiul articolului 37 alineatul (8) din Directiva 2009/72 și al articolului 41 alineatul (8) din Directiva 2009/73, la stabilirea tarifelor de acces la rețele, autoritățile naționale de reglementare pot prevedea măsuri de stimulare adecvate, atât pe termen scurt, cât și pe termen lung, pentru a încuraja operatorii de rețea să își îmbunătățească performanțele, să favorizeze integrarea pieței și siguranța aprovizionării, precum și să sprijine activități de cercetare conexe.

51 În al treilea rând, din coroborarea considerentului (14) cu articolul 14 alineatele (2) și (3) din Regulamentul nr. 714/2009 reiese că nivelul tarifelor de acces la rețelele de transport de energie electrică trebuie să reflecte costurile de investiții privind infrastructura și echilibrul dintre producția și consumul regiunii în cauză. În acest scop, trebuie luate în considerare și pierderile de rețea și congestia cauzate, precum și plățile rezultate din mecanismul de compensare între operatorii de rețea și plățile efectiv realizate, estimate pe baza perioadelor trecute.

52 În sfârșit, din coroborarea articolului 13 alineatul (1) cu considerentele (7) și (8) ale Regulamentului nr. 715/2009 reiese că nivelul tarifelor de acces la rețelele pentru transportul gazelor naturale trebuie să cuprindă un randament corespunzător al investiției și stimulente pentru construirea unei noi infrastructuri și să ia de asemenea în considerare, dacă este cazul, analizele comparative ale tarifelor realizate de autoritățile de reglementare.

53 Având în vedere ansamblul considerațiilor care precedă, primul motiv invocat de Comisie trebuie respins ca neîntemeiat.

Cu privire la al doilea motiv, întemeiat pe încălcarea articolului 37 alineatul (17) din Directiva 2009/72 și a articolului 41 alineatul (17) din Directiva 2009/73

Argumentele părților

54 Comisia susține că Ungaria nu și-a îndeplinit obligațiile care îi revin în temeiul articolului 37 alineatul (17) din Directiva 2009/72 și al articolului 41 alineatul (17) din Directiva 2009/73, prin faptul că nu a stabilit un mecanism adecvat pentru asigurarea unui drept la o cale de atac efectivă împotriva deciziilor autorității naționale de reglementare, în sensul acestor dispoziții. Potrivit Comisiei, un astfel de drept la o cale de atac este un corolar al principiului protecției jurisdicționale efective, care constituie un principiu general al dreptului Uniunii, consacrat la articolul 47 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene (denumită în continuare „carta”).

55 Comisia arată, în primul rând, că dreptul la o cale de atac în fața unei instanțe administrative împotriva deciziilor autorității administrative naționale de reglementare, menționat la articolul 168 alineatul (10) din Legea privind energia electrică și la articolul 129 din Legea privind aprovizionarea cu gaze naturale, nu se extinde la regulamentele prin care această autoritate stabilește tarifele de acces la rețele. Astfel, o cale de atac împotriva acestor regulamente nu poate fi formulată decât în fața Alkotmánybíróság (Curtea Constituțională, Ungaria), prin intermediul unei contestații privind neconstituționalitatea, în temeiul articolului 26 din Legea nr. CLI din 2011 privind Curtea Constituțională. Nicio altă cale de atac nu ar fi prevăzută pentru a contesta aceste regulamente. În plus, potrivit articolului 29 din această lege, Alkotmánybíróság (Curtea Constituțională) nu ar fi sesizată decât cu contestații privind neconstituționalitatea „în legătură cu aspecte constituționale fundamentale”.

56 În plus, Comisia amintește că Directivele 2009/72 și 2009/73 au consolidat rolul autorităților naționale de reglementare stabilind cerințe mai stricte de independență în raport cu entitățile publice și private și dotându-le cu competențe noi care le permit să adopte decizii obligatorii din punct de vedere juridic într-un anumit număr de domenii. Aceste directive ar fi contrabalansat independența și competența

sporită a respectivelor autorități prin norme referitoare la răspunderea lor, printre care articolul 37 alineatul (17) din Directiva 2009/72 și articolul 41 alineatul (17) din Directiva 2009/73 ar avea un rol central.

57 În al doilea rând, Comisia arată, referindu-se la Hotărârea din 22 mai 2003, Connect Austria (C-462/99, EU:C:2003:297, punctul 37), că Curtea a statuat deja, în cadrul unei cauze privind o dispoziție similară articolului 37 alineatul (17) din Directiva 2009/72 și articolului 41 alineatul (17) din Directiva 2009/73, și anume articolul 5a alineatul (3) din Directiva 90/387/CEE a Consiliului din 28 iunie 1990 de instituire a pieței comune a serviciilor de telecomunicații prin punerea în aplicare a operării de rețele deschise (JO 1990, L 192, p. 1), că un drept la o cale de atac în fața unei curți constituționale, limitată la încălcările legii constituționale sau ale unui tratat internațional, nu poate constitui un mecanism adecvat, în sensul dispoziției în cauză.

58 În sfârșit, Comisia subliniază că, în răspunsul său la scrisoarea de punere în întârziere, Ungaria a recunoscut necesitatea remedierii acestei situații și a adoptat ulterior, în anul 2016, Legea de modificare, în scopul armonizării, a legilor privind sectorul energetic. În temeiul acestei legi, autoritatea națională de reglementare nu ar defini, prin regulament, decât principiile și cadrul pentru stabilirea tarifelor, în timp ce tarifele propriu-zise ar fi stabilite prin decizii individuale, ceea ce ar face posibil un control jurisdicțional deplin și complet al acestor decizii. Cu toate acestea, în temeiul unei legi ulterioare, adoptată de asemenea în anul 2016, de modificare, în vederea reglementării prețurilor, a anumite legi privind sectorul energetic, tarifele propriu-zise ar fi stabilite, de la data respectivă, prin regulamente ale autorității naționale de reglementare și, pentru acest motiv, nu puteau face obiectul decât al unei căi de atac în fața Alkotmánybíróság (Curtea Constituțională).

59 Ungaria arată că legislația națională în vigoare, în măsura în care prevede posibilitatea de a ataca regulamentele autorității naționale de reglementare în fața Alkotmánybíróság (Curtea Constituțională), este conformă cu articolul 37 alineatul (17) din Directiva 2009/72 și cu articolul 41 alineatul (17) din Directiva 2009/73. Astfel, stabilirea tarifelor de acces la rețele ar impune adoptarea unui regulament, iar nu a unui act administrativ individual.

60 Ungaria precizează că examinarea efectuată de Alkotmánybíróság (Curtea Constituțională) se limitează numai la chestiunile de natură constituțională cu care este sesizată această instanță și la întrebările pe care această instanță le poate examina din oficiu în anumite condiții.

Aprecierea Curții

61 Este necesar, mai întâi, să se arate că articolul 37 alineatul (17) din Directiva 2009/72 și articolul 41 alineatul (17) din Directiva 2009/73 impun statelor membre să stabilească, la nivel național, mecanisme adecvate care să permită unei părți lezate printr-o decizie a autorității de reglementare să sesizeze un organism independent de părțile implicate și de guvern. O astfel de cerință este un corolar al principiului protecției jurisdicționale efective, care constituie un principiu general al dreptului Uniunii, care decurge din tradițiile constituționale comune statelor membre și care este consacrat la articolul 47 din cartă (a se vedea în acest sens Hotărârea din 8 decembrie 2011, Chalkor/Comisia, C-386/10 P, EU:C:2011:815, punctul 52).

62 În lipsa unei reglementări a Uniunii în materie, revine ordinii juridice a fiecărui stat membru sarcina de a desemna instanțele competente și de a stabili modalitățile procedurale ale acțiunilor destinate să asigure protecția drepturilor pe care justițiabilii le au în temeiul dreptului Uniunii (a se vedea în acest sens Hotărârea din 16 decembrie 1976, Rewe-Zentralfinanz și Rewe-Zentral, 33/76, EU:C:1976:188, punctul 5, precum și Hotărârea din 13 martie 2007, Unibet, C-432/05, EU:C:2007:163, punctul 39), fără a aduce însă atingere dreptului la protecție jurisdicțională efectivă [a se vedea în acest sens

Hotărârea din 19 martie 2015, E.On Földgáz Trade, C-510/13, EU:C:2015:189, punctul 50, precum și Hotărârea din 19 noiembrie 2019, A. K. și alții (Independența Camerei disciplinare a Curții Supreme), C-585/18, C-624/18 și C-625/18, EU:C:2019:982, punctul 115].

63 Legislația maghiară a instituit, desigur, la articolul 168 alineatul (10) din Legea privind energia electrică și la articolul 129 din Legea privind aprovizionarea cu gaze naturale, un drept la o cale de atac generală în fața unei instanțe administrative împotriva deciziilor autorității naționale de reglementare. Cu toate acestea, în ceea ce privește stabilirea, prin regulament, a cuantumului tarifelor de acces la rețele, care trebuie să fie acoperită de garanția prevăzută la articolul 37 alineatul (17) din Directiva 2009/72 și la articolul 41 alineatul (17) din Directiva 2009/73, este necesar să se constate că o astfel de stabilire, din moment ce îmbracă forma unui regulament, nu poate face decât obiectul unei contestații în fața Alkotmánybíróság (Curtea Constituțională) „în legătură cu aspecte constituționale fundamentale", în conformitate cu articolul 29 din Legea nr. CLI din 2011 privind Curtea Constituțională.

64 Or, potrivit unei jurisprudențe constante, în ceea ce privește dreptul de acces la o instanță, pentru ca un astfel de organ să poată statua cu privire la contestarea unor drepturi și obligații care rezultă din dreptul Uniunii în conformitate cu articolul 47 din cartă, se impune ca acesta să fie competent să examineze toate aspectele de fapt și de drept pertinente pentru soluționarea litigiului cu care este sesizat (a se vedea în acest sens Hotărârea din 6 noiembrie 2012, Otis și alții, C-199/11, EU:C:2012:684, punctele 48 și 49).

65 Având în vedere cele de mai sus, acțiunea în fața Alkotmánybíróság (Curtea Constituțională), prevăzută de legislația maghiară, împotriva regulamentelor autorității naționale de reglementare de stabilire a tarifelor de acces la rețele, în măsura în care este limitată la controlul respectării anumitor elemente ale dreptului constituțional, nu poate fi considerată un mecanism adecvat, în sensul articolului 37 alineatul (17) din Directiva 2009/72 și al articolului 41 alineatul (17) din Directiva 2009/73.

66 Prin urmare, trebuie să se admită al doilea motiv al Comisiei în măsura în care vizează posibilitățile limitate de a contesta, în fața unei instanțe, regulamentele autorității naționale de reglementare de stabilire a tarifelor de acces la rețele.

67 Având în vedere ansamblul considerațiilor ce precedă, se impune:

– constatarea faptului că, prin neasigurarea unui drept la o cale de atac efectivă împotriva regulamentelor autorității naționale de reglementare de stabilire a tarifelor de acces la rețele, Ungaria nu și-a îndeplinit obligațiile care îi revin în temeiul articolului 37 alineatul (17) din Directiva 2009/72, precum și al articolului 41 alineatul (17) din Directiva 2009/73, și

– respingerea acțiunii în rest.

Cu privire la cheltuielile de judecată

68 În temeiul articolului 138 alineatul (3) din Regulamentul de procedură, în cazul în care părțile cad, fiecare, în pretenții cu privire la unul sau la mai multe capete de cerere, fiecare parte suportă propriile cheltuieli de judecată. În speță, întrucât părțile au căzut în pretenții cu privire la unul sau la mai multe capete de cerere, se impune să se dispună că fiecare parte va suporta propriile cheltuieli de judecată.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a noua) declară și hotărăște:

1) **Prin neasigurarea unui drept la o cale de atac efectivă împotriva regulamentelor autorității naționale de reglementare de stabilire a tarifelor de acces la rețele, Ungaria nu și-a îndeplinit obligațiile care îi revin în temeiul articolului 37 alineatul (17) din Directiva 2009/72/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 iulie 2009 privind normele**

comune pentru piața internă a energiei electrice și de abrogare a Directivei 2003/54/CE, precum și al articolului 41 alineatul (17) din Directiva 2009/73/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 iulie 2009 privind normele comune pentru piața internă în sectorul gazelor naturale și de abrogare a Directivei 2003/55/CE.

2) **Respinge în rest acțiunea.**

3) **Comisia Europeană și Ungaria suportă fiecare propriile cheltuieli de judecată.**

Semnături